І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ГРУДНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 19, 1961 No. 241. VOL. LXVIII

ПІВДЕННА АМЕРИКА З ЕНТУЗІЯЗМОМ ВІТАЛА ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ

ПРЕЗИДЕНТ ВІДВІДАВ ПОРТО РІКО, ВЕНЕСУЕЛЮ І КОЛЮМБІЮ, ПІДКРЕСЛЮЮЧИ ПЕРЕВАГУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ СИСТЕМИ І ЗНАЧЕННЯ СОЮЗУ ДЛЯ МИРУ

Богота, Колюмбія. — 17-го грудня президент Кеннеді з успіхом закінчив свою тридненну подорож до Південної Америки, відвідуючи столицю Колюмбії Боготу, де півмільйона населення з ентузіязмом вітали його і пані Кеннеді. Пресовий секретар Президента П'єр Салінґер заявив, що в Боготі найбільше число людей вітали американського Президента, більше ніж під час візити до Відня, Парижу і Лондону, або під час виборчої кампанії. Колюмбійський президент д-р Альберто Камарґо під час офіційного прийняття в пошану американських гостей щиро вітав Президента, який сказав, що „демократизм має незрівняну силу" змінювати стан громадянства та дозволяє вирішувати всі потреби „без насильства, репресії і такої дисципліни, яка порушує і нищить волю". Президент Кеннеді заявив, що країни Латинської Америки можуть спокійно дивитися в майбутнє своєї економіки і сподіватися кращого життя своїх народів, без потреби жертвувати свою волю. Президент сказав, що все це можна буде осягнути в рямках Союзу для Поступу, який підтримують ЗДА. Кеннеді заявив, що є такі люди, які кажуть, що економічний поступ можна осягнути тільки за допомогою комуністичного насильства і революції. Але ця революція голосить волю, а після перемоги зовсім поневолює людину державою. — „Вони обіцяють вільні вибори і свободу слова, преси і релігії. Але коли здобудуть владу, виборів не переводять, касують свободу слова і забороняють почитання Бога". Обидва президенти, Кеннеді і Алєрас Камарґо, ствердили, що між обидвома країнами панує повна згода в поглядах на різні проблеми політики, що відноситься до Західної Півкулі. В понеділок президент Кеннеді має вернутися до Вашингтону.

15-го грудня Президент прибув до Порто Ріко, де ентузіястично вітали його і пані Кеннеді сотки тисяч людей. В промові до губернатора Луїса Мунйоза Маріна, який вітав Президентську пару на летовищі, президент Кеннеді сказав, що ті осяги, які має Порто Ріко і його населення, дають надію сподіватися, що буде тісніша співпраця між ЗДА і іншими країнами цієї півкулі. В Сан Хуані вітали Президента 250 000 розентузіязмованих осіб. Не було ані слідів протиамериканських демонстрацій, хоч скрайні націоналісти погрожували пікетуванням американських гостей. Губернатор Мунйоз Марін сказав у привітальній промові, що ЗДА і Порто Ріко вже довгий час є союзниками для поступу, справедливості і волі. Президент Кеннеді казав, що Порто Ріко є „немов мостом між ЗДА і Латинською Америкою", і тому він почав цю подорож від відвідин Порто Ріко. 16-го грудня Президент прилетів до Венесуелі, де по дорозі з летовища до Каракасу тисячі осіб щиро його вітали. Венесуельці з ентузіязмом вітали і пані Кеннеді, яка поправною еспанською мовою промовляла під час відвідин в Ля Маріта, де Президент оглядав здійснювання проєкту аграрної реформи в тій країні. Вздовж дороги, де переїздив Президент, берегли порядку і безпеки озброєні й готові до бою вояки в шоломах, бо венесуельський уряд боявся, щоб не повторилися такі протиамериканські демонстрації, які були там під час недавньої візити віце-президента Ричарда М. Ніксона, коли комуністи обкидали камінням американського гостя. Цього року венесуельці з захопленням вітали Президента ЗДА, коли він сказав у згаданій вже місцевості-селі Ля Маріта, що мусить бути кінець із диктаторами в Латинській Америці. „Новий дух в цій гемісфері, казав Президент, вимагає зліквідувати всяку тиранію, щоб цей континент від півночі до полудня був тереном вільних людей, що живуть в системі волі". У зв'язку з цією заявою Президент хвалив президента Венесуелі Ромуля Бетанкурта, який „три роки тому скинув диктаторський режим. „Я не погоджуюся з думкою тих, які гадають, що треба трохи диктатури, щоб вможливити економічний поступ", — твердив Президент. Президент Кеннеді передав фармерові Феліксові Міхаресові, який був разом із своєю жінкою і чотирма дітьми, документи на його нову землю, що він її набув був внаслідок земельної реформи, а пані Кеннеді передала подібні папери іншій селянській родині. Фармери із захопленням вітали американських гостей.

Конгресмен Томпсон критикує „зажерливість" телевізійних стацій

Сан Франціско. — Голова конгресової підкомісії праці і виховання конгресмен-демократ із Ню Джерзі Френк Томпсон після закінчення переслухань в справі умов праці мистців-виконавців у ЗДА гостро критикував телевізійні стації за їхню „зажерливість". Конгресмен Томпсон назвав телевізійні стації „безсердечними і зажерливими", бо вони є „більше заінтересовані в продажі ножиків до голення або перфуми, ніж культурним змістом своїх програм". На думку конгресмена Томпсона телевізійні стації повинні менше витрачати часу на „ковбойські програми", і тоді ситуація в телевізії поліпшиться. Нарікав цей конгресмен і на тих членів Конгресу, які признають у федеральному бюджеті мільйони долярів на те, щоб зліквідувати недугу свиней, але не хочуть признати по $100 000 на федеральну раду в справах мистецтва.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

Президент Джан Ф. Кеннеді із своєю дружиною на східцях літака, що ним вони відбули подорож до Порто Ріко, Венесуелі та Колюмбії.

Баляґер зорганізував Державну раду, яка має бути домініканським урядом

Санто Домінґо. — Президент Домініканської Республіки Баляґер повідомив, що він зорганізував Державну раду, яка має виконувати функції уряду під його проводом. Він обіцяє зрезиґнувати зараз після того, як Організація Американських Держав скасує дипломатичні і економічні санкції, наложені на Домініканську Республіку рік тому. Д-р Баляґер сподівається, що ті всі санкції будуть негайно скасовані, і він зможе залишити своє становище 27-го лютого, як про це він повідомляв нарід в радіо. Державний секретар для збройних сил генерал Педро Рафаель Родріґез Ечіварія підтримує президента Баляґера. Державна рада мала б перевести вибори 16-го серпня до конституанти, яка повинна змінити теперішню конституцію. Нові вибори мали б відбутися 20-го грудня 1962-го року.

Рокефеллер відвідає 7 стейтів, де виголосить політичні промови

Олбані, Н. Й. — Губернатор Рокефеллер повідомив 15-го грудня на пресовій конференції, що в найближчих 6-ох місяцях він відвідає 7 стейтів, де виголосить політичні промови на республіканських зборах і прийняттях. Він повідомив одночасно, що до своїх співробітників в найближчому часі покличе досвідченого політика-республіканця Ґаррі О'Доннелла, який був пресовим секретарем колишнього губернатора Томаса Е. Дюї. Ці повідомлення Рокефеллера свідчать про те, що він не думає відходити від політичного життя, як недавно повідомляв один часопис. Рокефеллер заявив, що не буде відповідати на запити журналістів про своє приватне життя, і відмовився сказати, хто домагається розводу: він чи його дружина. 11-го січня Рокефеллер промовлятиме в Гартфорді, Коннектикат; 24-го січня в Мінneаполісі, Міннесота; 1-го лютого в Ди Мойн, Айова; 7, 8 і 9-го лютого викладатиме в Гарвардському університеті; 16-го лютого в Портленді, Мейн; 16-го квітня — Дітройт; 4-го червня в Атлянті, Джорджія.

Під час пожежі цирку в Бразилії згинуло коло 300 осіб

Ріо де Жанейро. — В неділю, 17-го грудня ц. р., по полудні в цирку, що давав вистави в місцевості Нітерой біля Ріо де Жанейро, вибухла пожежа, бо з невідомим причин загорілося нейлонове полотно циркового шатра. В цій жахливій пожежі згинуло коло 300 осіб, а коло 600 осіб є поранених, бо вибухла паніка, і 2 500 присутніх в поспіху почали втікати з цирку і численні особи згинули під час цієї панічної втечі. Між присутніми були в більшості діти, яких було 1 400. Батьки шукають по шпиталях своїх дітей, а інші шукають тіл між тими, що загинули і лежать в трупарнях. Всі циркові артисти і тварини вспіли втекти. Побоюються, що деякі важко поранені і попечені можуть вмерти, і так збільшити число жертв цієї катастрофи.

Владика Мстислав довершив посвячення будинку УВАН в Ню Йорку

Ню Йорк. — В неділю, дня 17-го грудня відбулося тут посвячення власного будинку Української Вільної Академії Наук, яке пройшло в урочистому і піднесеному настрої і з участю членів Академії, численних прихильників і представників українських установ й організацій. Посвячення довершив архиєпископ Української Православної Церкви у ЗДА Преосв. Мстислав у співслуженні о. протопресвітера Л. Весоловського, о. протоєр. Г. Павловського, о. митр. Г. Піп'юка, о. протоєр. Б. Желехівського, о. протоєр. П. Стельмаха і протодиякона Рибачука. Співав хор під керівництвом проф. В. Завітневича. Перед обрядом посвячення проф. Александер Архимович привітав Владику Мстислава хлібом і сіллю і прохав молити благословення Божого для будинку науки і для дальшої наукової праці в ньому. У своєму слові, виголошеному після чину посвячення, Владика Мстислав привітав Академію з придбанням власного будинку з жалем згадав передчасну смерть першого президента УВАН у ЗДА проф. М. Ветухова, що його енергія і повновартісна причинилися до розвитку Академії і здобуття для неї авторитету у новому світі. Владика обіцяв підтримку для Академії збоку УАПЦ і закликав українське громадянство до жертвенної допомоги для УВАН і її праці. На закінчення урочистості віце-президент Академії проф. Дам'ян Горняткевич подякував Владиці Мстиславові і прочитав листа від Апостольського Адміністратора для українців католиків в Європі Впреосв. архиєпископа Кир Івана Бучка, який, прохаючи благословення Божого для Академії і її наукової діяльності, підкреслив велику ролю вільної української науки для ширення правди про великі українські культурні скарби і надбання в минулому і сучасному.

Президент д-р С. Витвицький вертається до ЗДА

Мюнхен, (Л. В). — Президент д-р Степан Витвицький вирішив вернутися ще цього місяця до ЗДА, закінчивши успішно свою місію в Европі. Як відомо, лише завдяки його впертим старанням змогла відбутися Сесія УНРади і вибрати нові керівні органи УНРади. Перед своїм від'їздом д-р Витвицький перевів цілий ряд розмов з різними особами, а міжнародня організація „Союз Свободи" влаштувала в його честь 11-го грудня в Мюнхені, в приміщенні ресторану „Дім мистців" урочисте прийняття-бенкет. На бенкет було запрошено 50 осіб. Короткий час підготовки не дав можливости багатьом запрошеним особистостям прибути на прийняття і воно відбулося при участі 21 особи. Прийняття відкрив словом привітання Голова „Союзу" д-р Ф. Редер. Президент д-р С. Витвицький відповів йому подякою за його працю на відтинку українсько-німецьких політичних і культурних стосунків. В четвер 14-го грудня ц. р. Президія УНРади і ВО влаштували в Мюнхені, в готелі „Германія" прощальну зустріч з президентом Витвицьким, на яку було запрошено ширший загал української громади в Баварській столиці.

У Мюнхені замордовано мадярського політичного втікача Імре Дюмельчфальві

Мюнхен, (Л. В.). — У понеділок дня 11 грудня мюнхенська поліція знайшла в парку „Англійський город" тіло вбитого невідомими спричинниками мадярського політичного втікача Імре Дюмельчфальві. Вбито його пострілом револьвера в голову й убивство переведено так, щоб воно виглядало на самогубство. Покійний лежав біля лавки в парку і поруч нього пістоля, з якої його застрелено. Дюмельчфальві займав в останніх роках різні впливові пости в мадярських емігрантських організаціях: він був відповідальним редактором журналу „Немзетер" („Борець за визволення"), головою Союзу Борців за Визволення в Німеччині, генеральним секретарем Союзу Мадярських Студентських Організацій. На чужину вийшов Імре Дюмельчфальві в 1956 році, після кривавого здушення московськими військами мадярського повстання. Перед тим сидів він 6 років у тюрмі за протибольшевицьку діяльність. В останніх роках продовжував у Мюнхені свої студії, беручи рівночасно активну участь в політичному житті мадярської еміграції та антибольшевицькій боротьбі всіх поневолених Москвою народів. Він виступав часто на різних конференціях спільно з представниками АБН і був відомим приятелем українських визвольних змагань. Є всі підстави підозрівати, що смерть Імре Дюмельчфальві є черговим політичним душогубством, доконаним з доручення комуністичної агентури. Про самогубство не може бути мови, бо покійний не мав ніяких причин відбирати собі життя; його матеріяльні обставини були нормальні, він був життєрадісний і постійно затруднений наукою та політичною діяльністю. Жадних листів, ані записок він не залишив, в яких вказував би розчарування або на пляни поповнити самогубство. Мадярська еміграція є твердо переконана, що тут йдеться про черговий політичний морд, після схоплення комуністичними агентами 12-го жовтня ц. р. у Відні мадярського журналіста і співробітника тієї ж газети „Немзетер" Авреля Абрані.

НАТО таврує СССР, як джерело постійної кризи й загрозу для мира

Париж. — 15 членських країн Організації Північно-атлантійського пакту проголосили в минулу п'ятницю 15-го грудня 1961 спільний обширний комунікат, в якому гострими словами натаврувалися Совєти за їх нехіть погодитися на загальне й повне міжнародне роззброєння під належною контролею, за їх облудну й обманливу політику в справі атомових досідів, за штучне спровокування Берлінської кризи та спричинювання перманентної міжнародної кризи й напруження міжнародної атмосфери внаслідку погроз і щораз повторюваної інтенції заволодіти світом. „Встановлені права і зобов'язання, потверджені міжнародні атмосфери внаслідку можуть бути скасовані односторонніми почерком пера через підписання совєтським урядом „мирового договору" з режимом, який нікого іншого не репрезентує, як тільки своїх совєтських панів" — каже буквально в тому комунікаті. Комунікат стверджує, що Рада 15-х міністрів закордонних справ затвердила звідомлення деяких міністрів про відновлення „дипломатичних контактів" з Совєтами, в надії, що „ті контакти допоможуть ствердити, чи існує база для переговорів" про мирне полагодження Берлінського конфлікту в ім'я збереження світового миру. Але водночас 15 країн НАТО потверджують свою заяву з 16 грудня 1959 року, в якій вони зобов'язалися боронити свободи Західного Берліну та стали на становищі, що Німеччина повинна бути з'єднана шляхом вільних виборів. НАТО стверджує зріст своєї збройної сили і заповідає дальше їх побільшування. Комунікат заповідає, що найближчий з'їзд міністрів НАТО відбудеться в Атенах від 3 до 5 травня 1962 року.

Раск відвідав Еспанію і прославляв її, як фортецю проти комунізму

Мадрид. — Державний секретар Дін Раск прилетів в минулу суботу 16-го грудня ц. р. безпосередньо після закінчення триденної конференції Ради НАТО в Парижі, до Мадриду і прославляв Еспанію, як фортецю проти інтернаціонального комунізму та як вірного союзника Америки. Дін Раск заявив, що союз між ЗДА, Південною еспанономовною Америкою та Еспанією — це могутній трикутник „що оборонює волю і культуру вільного світу. Заява державного секретаря Раска викликала надзвичайно прихильний відгук серед еспанців, дуже вразливих на такі назверхні вияви симпатій. Еспанський міністер закордонних справ Фернандо Марія Кастелля заявив негайно у відповіді на промову Раска на обіді, що його еспанський уряд видав в честь Раска, що коли з початком найближчого року почнуться переговори про дальше користування Америкою чотирма великими морсько-летунськими базами в Еспанії, то не буде в тих переговорах ніяких особливих труднощів. Ті бази Америка збудувала коштом 400 мільйонів долярів. Раск перевів півторагодинну нараду з головою еспанської держави генералом Франком. Пресі не подано про ту розмову ніяких подробиць. Після відвідання ще еспанського національного музею мистецтва Прадо в Мадриді, Раск відлетів до Америки.

● **В тижні, що закінчився 13-го грудня**, запас золота ЗДА зменшився на $51 мільйона і виносив $16,925,000,000. В цьому році ЗДА продали закордоні золота вартости $842 мільйонів.

ІНДІЯ ЗБРОЙНО ЗАЙМАЄ ДАВНІ КОЛОНІЇ ПОРТУГАЛІЇ

Ню Делі. — Індійські війська вмаршували до трьох маленьких посілостей Португалії на західньому і південно-західньому побережжі Індійського півострова, існуючі як португальські колонії ще з 16-го сторіччя. Цими посілостями є Дамар і Дію на північ від Бомбаю, які разом мають 50 кв. миль і 50.000 мешканців. Третя колонія найбільша — Ґоа, величиною 1.537 кв. миль із населенням 650.000 душ, під португальським правлінням від 1510 року. Офіційні індійські власті повідомили, що в понеділок 18 грудня ц. р. (далекосхідного часу) 17-та індійська піхотна дивізія вмаршувала на територію Ґої з трьох сторін. Невелика залога Ґої силою 3.000 вояків ставить спротив індійцям, зовдесятеро сильнішим. Оборона Ґої безвиглядна не тільки з уваги на її географічне положення, але й тому, що португальська залога не має ані летунської охорони, ані підтримки збоку моря, а по індійському боці змобілізовано всі роди збройних сил. Ця індійська інвазія викликала голосний відгук в міжнародньому політичному світі з уваги на виразне звернення до індійського прем'єра Неру і португальського прем'єра Салязара збоку през. Кеннеді і генерального секретаря У Танта, щоб вони у своєму спорі за ті малі колоніяльні посілості вимінали вирішення її його збройним шляхом. Державний секретар Дін Раск, який саме вернувся до Вашингтону з Парижу й Мадриду, негайно скликав нараду своїх найближчих дорадників. За газетними твердженнями, З'єдинені Держави мають замір або підтримати скаргу Португалії, якщо вона зажадає скликання Ради Безпеки, або самим зажадати такого засідання Ради Безпеки. ЗДА — заявив неназваний високий американський урядовець — в 1956 році військовий наїзд Британії і Франції проти Єгипту, те саме повинні зробити у відношенні до Індії. Португалія гостро натаврувала Індію, як агресора, але — зрештою — Індія і Португалія одна одній закидує провокаційні дії, які спричинили індійську збройну акцію. Індійський прем'єр Неру відповів У Тантові, що Індія „не може терпіти до безконечности неможливий стан" в Ґої. Індія віддавна домагалася від Португалії звороту тих посілостей, що лежать на території Індійського півострова, але Португалія відмовлялась переговорювати на базі звернення з тих територій. Індія закинула Португалії, що вона тримається анахронічних поглядів з 16-го сторіччя та ніби нездарною адміністрацією в названих посілостях і постійними провокаціями супроти індійців примусила Індію до того збройного виступу.

ВІЙСЬКА ОН В КАТАНЗІ У НАСТУПІ — ЧОМБЕ Й АДУЛЯ МАЮТЬ ЗУСТРІТИСЬ

Елізабетвіль. — Війська Об'єднаних Націй пробились в наступі до центру столиці Катанґи Елізабетвіль. Згинуло багато цивільних, між іншим високий урядовець бельгійської рудокопної компанії Ґійом Деррікс, його 87-літня мати і служник — ніби вбиті в їхньому домі етіопцями. Дім тієї компанії горить. Міжнародній Червоний Хрест і Бельгія за посередництвом ЗДА настояли, щоб проголосити коротке перемир'я задля евакуації 500 цивільних осіб, що схоронились в тому центральному бельгійському будинку в Елізабетвілі. Білі мужчини в місті б'ються по стороні катанґійців проти військ Об'єднаних Націй. Бої в тому місті почалися 5 грудня ц. р., після того, як катанґійське військо почало ставити в місті застави і коли щораз множились випадки напастування, схоплювання і побивання членів місії ОН і військовиків на службі ОН. Секретаріят ОН по нинішній день виясняє свою воєнну акцію в Катанзі бажанням запевнити свободу рухів і безпеки військовиків і членів місії ОН — в першу чергу, а щойно в дальшій черзі — спонукування Катанґи виректись своїх державницьких змагань та погодитись на державне з'єднання з рештою Конґа. Офензива військ ОН почалась в минулу п'ятницю. В тій офензиві беруть участь 6.000 вояків ОН, а саме: індійці, етіопці, шведи, ірляндці і малайці. Президент Катанґи Мойсе Чомбе виїхав до містечка Кіпуші недалеко кордону Північної Родезії, яка заявила готовість доти йому політичний азиль, але згодом вернувся до своєї столиці. В міжчасі Папа Іван XXIII проголосив заклик до всіх, хто може посередничити, щоб закінчилась війна в Катанзі, щоб вони таке посередництво перевели. Зате генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант заявився проти військового перемир'я, яке не дало б військам Об'єднаних Націй і членам їх місії в Катанзі гарантії щодо їх безпеки і свободи рухів. Об'єднані Нації скаржаться, що з будинків найбільшої в Катанзі бельгійської рудокопної компанії „Уніон Мінієр ді О-Катанґа" обстрілювано вояків ОН. Є багато вбитих і ранених по обох сторонах. Американський амбасадор в столиці Конґа Едмунд Ґуліон став головним мировим посередником. Він стоїть в контакті з заступником генерального секретаря ОН, який прибув до Леопольдвілю кілька днів тому, Ральфом Банче, та прем'єром Сирілом Адулею. Мойсе Чомбе висловив готовість стрінутися з Сирілом Адулею, але тільки на нейтральному ґрунті, поза Конґом, на що Адуля не погодився. Американці запропонували їм зустрінись в місцевості Кітоні, з гарантією персональної безпеки для Мойсе Чомбе, який лякається, що центральний уряд Конґа може бути готов арештувати його, як це вже раз сталося. Американський літак з військовою охороною повіз Адулю до Кітоні і мав подорозі забрати на ту конференцію катанґійського президента Чомбе.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** наименував Комісію в справі статусу жінок. Цю комісію очолює пані Ф. Д. Рузвелт і вона має здати звіт до 1-го жовтня 1963-го року про те, які є перешкоди для жінок, щоб зайняти такі самі становища, які мають чоловіки. Жінки мають мати ті самі права і при обсаді федеральних становищ, — заявив Президент.

● **Католики - правники** видали 82-сторінкову заяву про те, що федеральна допомога приватним католицьким школам не порушує конституції ЗДА, і тому Конґрес може ухвалити закон, який дозволяв би давати федеральні гроші на допомогу приватним школам. Не так твердять представники уряду і сам Президент.

● **Панамська Республіка** вирішила зірвати дипломатичні зв'язки з кубинським урядом прем'єра Кастра. Сталося це тому, що Кастро в промові 8-го грудня образив був панамський уряд.

● **Американське Лікарське Товариство** видало заяву, в якій закликає американців не турбуватися радіяцією в повітрі чи в молоці, тільки працювати як звичайно та робити різдвяні закупи. „Якщо і є радіяція в повітрі, то ми її вдихаємо і не маємо засобу проти неї. Науковці ще самі не знають, яка скількість радіяції є шкідлива".

У СВІТІ

● **Жіль Кузен**, адміністраційний директор головної нині у світі бельгійської рудокопної компанії в конголійській провінції Катанзі, звернув медалю, яку дістав був від американців у 1946 році за заслугу постачання Америці з тієї копальні урану, потрібного до виробу першої американської атомової бомби. Бельгія обурена на ЗДА за достачення військам ОН в Катанзі американських транспортних літаків.

● **В УССР**, в селі Великі Лучки, засуджено на 5 років в'язниці засуджено Василя Балка й Івана Гая за поширювання літератури релігійної секти Свідки Єгови. Київське радіо, подаючи цю вістку, подало, що названі два українські селяни поширювали „злобні наклепи на радянську дійсність в УССР та закликали до підтримування агресивних плянів Америки". Прилюдні на судовій розправі українські колгоспники „ентузіястично привітали засуд" — бреше совєтська пропаганда.

● **Назем ель Кодзі** став першим президентом Сирії, яка недавно відірвалась від злуки з Єгиптом. На 172-х парляментарних послів, які вибирали президента, він дістав 153 голоси. 53-річний президент почав негайно переговорювати з партіями про покликання до життя першого парляментарного уряду цієї середньо - східної арабської держави.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Айхмани брунатні і червоні

З закінченням процесу Адольфа Айхмана в Єрусалимі 14-го грудня ц. р. виринають ті самі рефлексії, що були й на його початку, 11-го квітня ц. р. Вся міжнародна преса, керована вільною критичною думкою, відразу старалася розмежувати в цій справі речі безсумнівні, безперечні, аксіомні, від речей сумнівних і дискусійних. Найбільш безсумнівним був злочин винищення 6-ох мільйонів жидів під час останньої світової війни, за заздалегідь „на зимно" продуманим пляном, із здвигненням велетенської машинерії для реалізації того диявольського пляну. Безсумнівною є примітивна справедливість, що винуватці такого злочину мають бути покарані. Але водночас виринули сумніви: чи можна взагалі вирахувати й устійнити, хто саме був винен у винищенні шістьох мільйонів осіб? Кожне діло роблять люди, і ніщо не діється „само", автоматично. І в цьому випадку винні були люди. Але ж злочину народовбивства у відношенні до жидів за Гітлера не можна відмежовувати від цілої тодішньої державної системи, від злочинної теорії про вищість германської раси та німецької нації, про те, що інші раси й народи існують тільки як погній для німецької могутности, яка вимагає для себе „лебенсрауму" їхнім коштом. Ясно, що шістьох мільйонів осіб не могла вбити одна людина, як не міг їх убити й тузінь людей: Вбила їх система, сконструйована на злочинних теоріях і амбіціях, система, що не тільки збудувала газівні для вбивання невинних осіб і крематорії для їх спалювання, що не тільки змушувала їх самим собі копати ями, в які вони падали скошувані скорострілами, — але й створила отруйну атмосферу німецької надлюдини та зоологічного антисемітизму.

Найбільшим сумнівом, що його відразу викликував і тепер викликує процес Айхмана, був запит: якщо судять злочинців, винуватих у масовому жидівському погромі жидів за Гітлера, то де відбувається суд над злочинцями, що масово винищували різні народи на Сході Европи і в Азії? Де, коли й кого судили за безприкладний, так само „на зимно" запляннований і „науковими методами" зорганізований голод в Україні в рр. 1932/33, коли заморено на смерть так само кругло 6 мільйонів осіб?! Сорок років існує большевицька влада і на 40 мільйонів нараховується жертв, що їх винищено для закріплення цієї влади. Це не були ті жертви, що їх неминуче спричиняє кожна революція, бо російська соціяльна революція не вимагала поголовного винищування ані українців, ані кримських татар, ані надволжанських німців, ані тибетців. Це було винищування народів за їхні змагання до свободи, це була різня, ведена під прапором російського агресивного імперіялізму й ліквідації національних визвольних рухів. І ця диявольська система, хоч дещо злагіднена у своїх назверхніх формах, проводиться далі, з таким останнім символічним виявом, як „мур ганьби" в Берліні з скорострільними вежами, з яких комуністичні опричники пильнують, щоб ніхто не зважився втікати з тієї тюрми.

Головних провідників гітлерівської системи правління вже немає серед живих. Вони або самі наклали на себе руку, щоб не попасти в руки справедливости, або вбито їх ще за їх урядування, або покарано їх смертю в нюрнберзьких процесах. Гітлер, Ґеббельс, Штрайхер, Кальтенбруннер, Гайдріх і десятки інших — загинули. В минулий четвер засуджено на смерть також „генерального директора транспортів смерти", що йшли до концентраційних таборів із їхніми газівнями, Адольфа Айхмана. Він твердить, що був тільки виконавцем волі своїх зверхників. Але ж він добровільно брав участь у масовому збивстві мільйонів невинних осіб. І коли він каже, що „несе кару за вину інших", то це — очевидно — непереконлива оборона. Чи Айхман помре на шибениці, чи з тактично - політичних моментів посадять його до досмертної в'язниці це річ другорядна. В його особі засуджено ще раз систему. Самі жиди дискутують на тему, чи варто було воскрешати опирів минулого задля одного Айхмана, й самі вони не є однозгідні щодо наслідків, які той процес може мати на психіку їхньої молоді.

Але коли засядуть на лаві підсудних усі кати й різники з комуністичної верхівки?! Коли судитимуть Хрущова, Кагановіча, Зоріна, Сєрова, Ульбріхта й сотні інших великих та менших злочинців не менш кривавого червоного фашизму?! Поки не відбудеться такого суду і поки не будуть покарані ті найбільші живучі ще злочинці, не буде у світі дійсної, непофальшованої справедливости.

Відповідь на супербомби Москви

В днях 13 - 15 грудня ц. р. відбувалася в Парижі конференція Ради НАТО — головного проводу держав, об'єднаних в Північно - Атлантійському Пакті. В конференції брали участь міністри закордонних справ, оборони й фінансів 15 держав, і основною темою їх нарад була справа створення з НАТО четвертої атомової потуги світу, що мала б скріпити оборонну систему Заходу, як фактора, що забезпечує мир і стримує агресорів від наступу.

Згідно з опрацьованим військовими чинниками і обговорюваним Радою НАТО проєктом виряджения збройних сил в потрібні роди атомової зброї — нуклеарних бомб, балістичних і протиракетних ракет, — організація Північно - Атлантійського Пакту мала б стати окремою ударною атомовою потугою, рівнорядною з трьома існуючими досі атомовими потугами Заходу — ЗДА, Великою Британією і Францією. В цьому характері організація НАТО мала б право і можливість диспонувати запасами атомових бомб, ракет і стрілен без існуючих досі обмежень, як також вишколювати свої військові з'єднання в уживанні всіх цих родів зброї. З конкретними пропозиціями в цьому напрямі виступав уже уряд президента Айзенгавера, згодом перейняв і почав обстоювати їх уряд президента Кеннеді, а востаннє уже з формальною пропозицією щодо цього виступила Західня Німеччина. Тепер, після розгляду й обговорення всіх цих пропозицій і проєктів різними установами НАТО, справа починає актуалізуватися.

Створення в рямцях НАТО атомової збройної сили матиме велетенське значення в сучасній політичній ситуації світу. Це буде не тільки належною відповіддю на безупинне детонування Совєтами все нових і з усе більшою вибуховою силою нуклеарних бомб, але й важливим фактором для забезпечення миру й охорони всього світу від несподіваного нападу імперіялістичної Москви. Водночас із цим здійснення згаданих проєктів матиме велику вагу для внутрішньої консолідації в рямцях оборонної системи, бо участь збройних сил НАТО в диспонуванні й контролюванні запасів атомової зброї усуне дотеперішній стан деякого недовір'я, а то й тривоги серед членів НАТО, спричинюваної тим фактом, що єдиним диспонентом атомової зброї є З'єдинені Держави Америки. Воно розвіє теж підсилювані — з поміччю совєтської пропаганди — побоювання, що ЗДА можуть самовільно, не порозумівшись із своїми союзниками, вплутати їх в атомову війну.

Паризькі наради міністрів держав НАТО свідчать про те, що справа поступово посувається вперед і що після усунення наявних ще труднощів, зокрема після зміни зобов'язуючих у ЗДА законів про контролю над запасами атомової зброї й узгіднення зв'язаних із атомовим озброєнням проблем з Англією і Францією, четверта атомова потуга Заходу буде дійсністю. Це буде найбільш переконливою відповіддю для Москви на всі її погрози супербомбами і на її спроби розбити НАТО. Тому з такою люттю зустрічає Москва заходи НАТО в напрямі атомового озброєння і тому так наполегливо шантажує різні країни, застрашує і тероризує їх, щоб послабити цим розгорнений проти неї широкий фронт волелюбних сил світу.

УРЯД І ОПОЗИЦІЯ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — „Опозиція є для того, щоб опонувати" — каже давнє право парляментаризму в Англії. В ролі контрольної інстанції опозиція в демократичній державі виконує корисну для суспільства ролю. Опозиційна партія своїми виступами в парляменті здобуває собі також популярність у масах і сподівається при нових виборах здобути більшість у законодатних установах і створити новий уряд.

Довший час ця „гойданка" між партіями Ліберальною і Консервативною в Англії була взірцем для інших парляментів. Здавалося, ролю лібералів у парляментарній грі перебрала в Англії Партія Праці. Але уряди, створені в Англії цією партією, не були довговічні: уряд Еттлі продержався від 1945 до 1950 року. Від того часу ось уже десять років при владі стоїть Консервативна партія, що тричі перемогла у виборах до парляменту.

Те саме сталося в Західній Німеччині: не вважаючи на поступове здобування нових голосів при виборах до парляменту, найбільша опозиційна партія — німецька соціял-демократія ще й досі лишається в меншості. Очевидно, це турбує і провідників партії і мільйони виборців, що віддали свої голоси соціял - демократам. Перспектива — бути у вічній опозиції і не дійти до влади, щоб здійснити завдання, поставлені партією, ставить німецьких соціял - демократів у положення „невдах". Щоб вийти з стану „вічної опозиції" і показати громадянам, що соціял - демократи теж є державнотворчою силою в Німеччині, соціял-демократична партія після виборів до парляменту у вересні 1961-го року звернулася з пропозицією до інших партій: створити уряд із трьох партій, представлених у парляменті Західньої Німеччини. Соціял - демократи мотивували своє бажання не волею до влади, а тяжкою ситуацією, в якій опинилися Німеччина після 13-го серпня, коли в Берліні комуністи почали будувати мур, щоб відгородити вільну частину міста від совєтської.

Дві інші партії не прийняли пропозиції соціял - демократів і створили свій уряд під проводом Аденауера. Це рішення викликало у великій частині німецького суспільства невдоволення: кажуть, що Аденауер і Менде (провідник лібералів), з партійно-еґоїстичних причин, не хочуть ділитися міністерськими посадами з соціял - демократами.

6-го грудня відбулися в парляменті дебати з приводу деклярації уряду Аденауера, — першої деклярації після вересневих виборів. В цих дебатах виступив, як перший промовець опозиції, В. Брандт. Згідно з попередньою лінією своєї партії, він докоряв двом урядовим партіям, що вони не зрозуміли страшної небезпеки, яка нависла над німецьким народом: розірвання Німеччини на дві держави — демократичну і комуністичну стає фактом, з яким починає миритися цілий світ. Якщо урядові партії заявляють, що ще не настав момент найвищої тривоги, коли треба творити всепартійний уряд, то яка може бути більша небезпека для народу, як та, що є тепер? Брандт і інші посли Соціял-Демократичної партії покликалися на всенародні інтереси і закидали двом урядовим партіям клясовий, вузько-партійницький підхід до проблем політики. Соціял - демократи заявляли в парляменті, що вони, приневолені бути в опозиції, хочуть провадити конструктивну політику, сподіваючись збоку урядових партій льояльного відношення.

Цей новий тон у промовах опозиції знайшов прихильний відгук у німецькому суспільстві. Промовці соціял - демократії, відкинувши „опозицію для опозиції", заявили про свою охоту співпрацювати всюди, де це є в інтересі Німеччини, особливо в комісіях парляменту, де в довірочних дискусіях відбувається підготова нових законів для держави.

Дискусія в парляменті була спокійна і на високому рівні. Можливо, що нова тактика соціял - демократів більш небезпечна для теперішньої урядової коаліції, ніж гаряча дискусія в парляменті, коли опозиція виступала з гострими промовами і ставила урядові Аденауера не завжди оправдані закиди.

П. А.

Микола Галій

ДИВНА І ШКІДЛИВА ТЕНДЕНЦІЯ

II

Така була настанова українського уряду в добі творення української державности до всіх національних меншостей на Україні. Коли ж Україну окупували московські большевики, ситуація в національній політиці цілковито змінилась.

Як було вже сказано, московські комуністи не признавали й не признають жидів за окрему націю і пропагують їх злиття з панівним російським народом. Тому дуже цікава ситуація створилась в Україні в добі т. зв. українізації. Між Києвом і Москвою приходило тоді дуже часто до непорозумінь і навіть конфліктів на пункті національної політики комуністичного уряду УССР. Бо в той час, коли на Україні зростало жидівське шкільництво, відроджувалась жидівська культура, організовано жидівські театри, наукові установи і т. д., в РСФСР був повний застій, ніякої політики розкріпачення жидівської національної меншини там не тільки не провадилось, але навіть не допускалось.

Для підтвердження цього наведемо факти, зібрані з совєтських статистичних збірників, журналів і преси.

При Українській Академії Наук у Києві була створена Єврейська Історіографічна Комісія, у якій працювали науковці - жиди: Давид Бродський, Д. Вайнштайн, Ґалант і Боровой. Головою цієї комісії був славний український орієнталіст, академік Кримський, а до співпраці були запрошені українці: Кудрявцев, Рибінський і Іваницький. Ця комісія була зліквідована під час московсько - большевицького погрому УАН.

Тепер щодо шкільництва: жидівських шкіл було на Україні 480, учнів у тих школах 76 000 і учителів 2 500. 21,5% жидівської молоді училось в інститутах, а 35,3% в технікумах. На кожних 10 000 населення припадало у високих школах 51 жидів і в технікумах 34, тоді, як на те саме число населення на українців припадало в інститутах 6 і в технікумах 6,5.

За обчисленнями з 1 жовтня 1929 р. на Україні було 18,7% урядовців жидів, в Білорусі 61,8%, а в інших союзних республіках 5,4%. Кількість жидів супроти населення цілого Совєтського Союзу становила не цілих 2%, з цього числа в Україні 5,4%, в Білорусі 8,2%, а в Росії — 0,6%. На Україні жидів у державному апараті працювало в три рази більше як українців у порівнянні до числа жидівського населення. (Отто Геллер — „Унтерганг дес Юдентумс").

Так виглядала ситуація жидівського населення в Україні до січня 1933-го року. Після тієї пропам'ятної дати настала радикальна зміна. Наплив московського червоного фашизму в особах Постишева Молотова, Каґановіча і цілої плеяди інших кремлівських та енкаведівських заправил спричинив цілковитий погром не тільки української, але й жидівської культури.

Досить цікаве ствердження зустрічаємо в передовій статті харківського часопису з того року:

„. . . В галузі освіти серед євреїв траплялися й інші явища. Подекуди провадилась примусова євреїзація дітей єврейської національности. Виявлялося це там, де українські націоналісти побоювалися російської культури. Тоді в них утворився бльок з єврейськими націоналістами на ґрунті примусової євреїзації" . . .

Знаємо, що розв'язка національного питання в СССР за всесоюзною конституцією полягає в тому, щоб усім національностям забезпечити найбільші права в творенні рідної культури. Це відноситься й до жидівського населення. То чому ж тоді двоєдина стратегія кремлівських вождів?

Справа ясна! Для того, щоб примусити жидівських дітей учитися не в жидівській і не в українській школі, а в російській, щоб з жидівського населення створити на Україні заборолo російської експансії, розсадник російської культури і асиміляційний авангард. Бо старі кадри російського чиновництва плюс тисячі урядовців, прислані з Росії, плюс 18,7% жидів, вихованих у російській школі й на російській культурі, оце та сила, яка має допомогти Москві вдержати російську мову і культуру на Україні на пануючому ступені, допомогти перевести русифікацію України.

З цього приводу виникали тертя і психологічне напруження між українцями і жидами, бо не всі жиди на Україні підтримували таку політику уряду у відношенні до жидів. Було багато таких, які вважали, що жидівські діти мають ходити до російських шкіл (Ю. Ларін, С. Діманштайн і ін.). З цього приводу розгорілась завзята боротьба між самими жидами. Одні агітували за асиміляцію з росіянами, інші обвинувачували Ларіна і Діманштайна в російському шовінізмі і завзято підтримували не тільки жидівську національну автономію на Україні, але й українізацію. До тієї групи належали: Гехтман, Борін, Луппо, Ґалкін та інші.

Висновки з наведених документів ясні. Вони відбивають фактичний стан в СССР. Московський центр і ввесь його бюрократичний апарат намагаються зберегти єдність і неподільність червоної імперії на чолі з російським народом. 24-го травня 1945 року, на бенкеті в честь генералів, Сталін проголосив, що „росіяни є найьидатнішою націю з-поміж усіх націй, які входять до складу Радянського Союзу", що вони — „керівна сила серед народів нашої країни", що тільки їм притаманний „ясний розум, стійкий характер" і т. д.

Отже, культ російського шовінізму й виховання комплексу меншовартости у неросійських народів СССР — це офіційна лінія Москви в національному питанні. Чи після цього може хтось сумніватися, де криється коріння російського шовінізму й антисемітизму?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО НАШУ ЖЕРТВЕННІСТЬ

2-го грудня ц. р. у „Свободі" надруковано невелику статтю Михайла Шпонтака, в якій він дорікає Українському Конґресовому Комітетові за те, що цей Комітет не зміє належно організувати мобілізацію фондів, а зокрема іґнорує чи недоцінює збірку датків до Українського Народного Фонду через збирачів.

І запитує: чому так мало зроблено в справі збірки на УНФОД?

На ділі Конґресовий Комітет не потребує виправдуватись у цій справі, бо ціла українська спільнота у ЗДА, разом з Відділами УККА на місцях, могла б посвідчити про ті численні заходи та методи, яких уживає УККА в цілях збільшення УНФонду. Скорше навпаки: часом чуються голоси, що УККА може аж занадто „докучає" громадянам — платникам і неплатникам — своїми листами й закликами, які розсилає рік-річно в кількості 30 000 примірників передплатникам чотирьох братських часописів, обіймаючи тим, з родинами, 69 - 90 тисяч громадян.

М. Шпонтак пише, що УККА недоцінює чи легковажить збірку Національного Датку через збирачів. Тим часом кожний, хто завдав собі труду переглянути листування першого - ліпшого місцевого Відділу УККА, знайшов би там цілу низку обіжників Централі з проханнями й рекомендаціями Відділам організувати збірку фондів через збирачів. І справді, коли УККА осягав успіхи у мобілізації фондів, то значна частина їх є саме заслугою збирачів на місцях.

Інша річ, що, як показав многолітній досвід, цю ділянку найтрудніше належно організувати. Причина лежить передусім в психології наших людей, які вважають місію збирача морально тяжкою: — „йдеш за датком, ніби для себе просиш", а в іншому домі з приводу датку треба відбути двогодинні дебати про всю українську політику. Нарешті, особливо для старших людей, такий „обхід" платників фізично тяжкий. До цього треба додати, що деякі дільниці міст являють собою „неприступну фортецю". Таким, наприклад, є в Ню Йорку „давнтавн". Один безсумнівний патріот, що зголосився був за збирача в цій дільниці, через тиждень спасував: „Вибачте, але, коли вилізти по тих вузеньких сходах на четвертий поверх (ліфту нема!) і один раз застати замкнені двері, другий раз — лише господиню, що справами датків не розпоряджає, а третій раз — господаря, що якраз на той момент не має грошей, — то четвертий раз я вже таки не маю сили туди піднятись!"

А все ж, не зважаючи на всі фізичні й моральні труднощі, майже по всіх Відділах УККА працюють скарбники й збирачі — і цим людям справді належаться найбільше признання й подяка. Звичайно, збирачів мусіло б бути значно більше, щоб охопити дуже далекі дільниці великих міст. В цім напрямку — збільшення персоналу збирачів — деякі Відділи своєю енерґією й наполегливістю осягли великих успіхів, мобілізуючи для „ударних" збірок по 20 і 30 відданих справі громадян. Так, наприклад, є у Філядельфії, Бофало, Шикаґо та ін., де зорганізовані ними „ударні збірки" мали значний матеріяльний і моральний успіх. Централя ж УККА постійно старається з допомогою збирачів активізувати тих громадян, що досі не мали зв'язку з УНФондом.

Так виглядає справа на сьогодня. Взагалі ж треба зазначити, що українська спільнота в ЗДА стоїть загально на високому культурному рівні, і для неї, безперечно, вистачає всіх тих листів, закликів та інформацій, які вона одержує в справі праці та потреб УККА. Щоб улегшити „техніку" жертвенности, Централя, при всіх нагодах, розсилає готові заадресовані коверти: треба лише вложити посильну лепту, не чекаючи на збирача!

До цього треба додати надзвичайну справність і солідність пошти у ЗДА: за одинадцять років існування УНФонду не було жадного непорозуміння з поштою щодо висланих у ковертах грошей.

З 3 500 громадян, які одержали почесні Ювілейні Грамоти за свою видатну жертвенність, переважна більшість прислали свої пожертви безпосередньо до УККА, не дожидаючи збирачів. Так роблять і їх послідовники, що вже мають вплачених по 70, 80 і 90 долярів.

Але, розуміється, роля і значення збирачів надзвичайно великі, бо по наших громадах є ще десятки тисяч людей, у яких майже затратився зв'язок з українством, є маса зденаціоналізованої молоді, нарешті, не мало є й наших заслужених свідомих громадян, обтяжених працею й різними турботами, які не ображуються, коли їм делікатно пригадати про УНФонд.

Віктор Приходько

Хрущов лає своїх бюрократів за недоліки в сільському господарстві СССР

Москва. — Нікіта Хрущов знову гостро лаяв підчинених йому сільсько - господарських бюрократів із державного господарського апарату СССР за недоліки в різних ділянках сільського господарства, особливо щодо годівлі рогатої худоби і свиней, щодо збору буряків та достатньої скількости паші й сіна. Хрущов виголосив свою лайливу промову на великій конференції 11,000 сільсько - господарських делеґатів, що з'їхались до Москви з цілого СССР. Хрущов Хрущов загрозив совєтським сільсько - господарським невдачникам, що він викидатиме їх з комуністичної партії, що в підсовєтському раю стає автоматичною деґрадацією покараних до нижчого життєвого рівеня, на якому стоять всі рядові смертники в СССР, які не користуються привілеями керівної комуністичної кліки. Цим разом Хрущов особливо лаяв керівників Ленінградської области та, зокрема, якогось Запорожця. Його погрожування тому Запорожцеві викликали, очевидно, лакейські оплески приявних делеґатів, але — видно — тих оплесків не було багато і вони не задовольнили Хрущова, який негайно оскаржив цілу свою авдиторію, що між нею є „багато Запорожців", яким не подобаються його, Хрущова, завваги. Хрущов признав, між іншим, що по совєтських містах бракує м'яса. Такі курйози діються в державі, яка хоче „наздігнати і перегнати" Америку . . .

ТВОРИ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

(6)

НАД БУГОМ

Гей, річенько бистренькая,
Гей, стань, подивися,
Як я плачу, як горюю,
Зо мнов пожурися! .

Твої води веселенькі,
В них рибонька грає;
Моє серце розпускаєсь,
Від журби ся крає.

Трава к тобі з любощами
З берегів ся хилить,
Вовня[1] її цілує
І наперед стрілить.

Моє серце бідненькеє
Радощів не має,
Лиш розлуку із долею,
Лиш сльозоньки знає.

Рано встану та й заплачу,
І вечором плачу,
Доле ж моя веселіша,
Коли ж тя обачу!

Журбо, тяжка розлучнице,
Чом-не пропадаєш?
Доле ж моя, зоре моя,
Коли ж засвітаєш?

Ой річенька бистренькая,
Ой, стань, подивися,
Як я плачу, як горюю,
Зо мнов пожурися!

[1] Вовня — хвиля.

БАНДУРИСТ

Пісенька I

Бувало весною, як ліс розів'ється
І чистими птичок гукне голосами,
Дуброва, як дівка, в цвіття прибереться,
Бджілка задзвонить лугами, полями.
Стадами весело заграє долина,
А в ріці рибонька аж носить водою,
З пісеньков із поля вертає дівчина,
Плугатар за плугом з довгою думою;
Бувало весною, як голуб сивенький,
Із оком ясененьким, як око святого,
Під полов бандурка, в устах пісень много,
Щороку приходить соловій старенький.
А всі го за батька рідненького мали:
Старії і діти, молодці й дівчата,
Як батька з дороги, всі його вітали,
У селі му кожда своя була хата.
Бо й годен був того. Бувало з'явиться,
Мов сонце на небі, заспіва, заграє,
То всякий веселий, о журбі й не сниться,
Бо ж то й нема пісні, як сей заспіває!
Заведе довгими думку голосами,
З-під могил, казав бись, холодочком віє,
Стиха поговорить з батьками-князями:
Старі молодіють, бо й сам молодіє,
Або ж і дівчатам коли заспіває,
Тьохкають серденька, бо він відгадає,
Що із миленькими говорять дівчата,
Дівча спаленіє, спустить оченята,
Зиркне по миленьким, очами питає:
Де він придивився? . . Як він добре знає! . .
За тоє всякому припав до серденька,
Як до голубонька голубка сивенька.
За то його всюди звали соловієм.
Пісні ж бо то, пісні! Таких ми не вмієм! . .

Пісенька II

Як гомін по лісі, звістка несесь мила:
„Іде соловій наш! Нові несе пісні,
Пісні нечувані і думки незвісні!"
Радість у серденьку всякому зацвіла.
І вийшли назустріч і ждали на мості;
Підходить, склонились, згомоніли: „Гості!".
До села проводять, всякого вітає,
О щастю, здоров'ю, родині питає.

* * *

Чого ж то у лузі головку склонила,
Відай, тучу чує березочка біла?
Чого ж то півець наш, чого він сумує? . .
Видно, що з тяжкою журбою несеться,
Бо око стемніло, тяжко серце б'ється,
А на личку смуток — чи нещастя чує? . .
Йде селом бувало весело і сміло,
З хаткою, з деревцем кожним розмовляє,
Вдарить у бандурку, здрібненька заграє
Козачка чи шумку, аж згадати мило! . .
А нині, як не той: сивий голос клонить
На грудь піснословну, журиться, сумує,
Мовчки поступає, пісеньку не дзвонить,
З дітьми ся не бавить — чи лихо віщує?
Чи жаль тисне серце за другом миленьким,
Може, за сестрою, за братом рідненьким?
Чи, може, ідучи з далекой дороги,
Ходом утомився і примучив ноги?
Не змучив він ноги, ходом не втомився;
Вчуєте, пташечки, чого зажурився.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Листопадове свято у Филаделфії

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Відділ у Филаделфії, улаштував 19 листопада Листопадову Академію, якій патронував тутешній Відділ УККА.

О год. 7.15 вечером піднялася занавіса сцени в Народному Домі і свято почалося. Але ще півгодини нарід без перерви входив на залю та заповнив її по самі береги. Такої маси народу ця заля давно не бачила.

Імпрезу розпочав хор 10 Відділу СУА під управою пані проф. Ірини Чумової, після чого голова Відділу УККА д-р Володимир Галан виголосив вступне слово.

Святочну промову мав б. УСС проф. Михайло Савчин. Вона була цікава, бо промовець, як співучасник тих щасливих для нас часів, подав багато таких речей, які досі деяким з нас мало, або зовсім не були відомі.

Група дітей, членів „Молодої Просвіти", під орудою неструдженої пані Олі Селезінки, узяла участь у „Листопадовій Леґенді", якої змістом були вийнятки з творів сучасних письменників. Та мелодеклямація на тлі Тризуба та квітів, де діти були убрані в народні строї з різних частин нашої батьківщини, а також в уніформи УГА, зробила на присутніх помітне враження. Виголошений речитатив був доцільно випрацьований.

У концертовій частині присутні привітали оплесками знану з багатьох попередніх виступів у Филаделфії, артистку Нюйоркської опери п. Марту Кокольську - Кобрин. При старанні́м акомпаніяменті пані проф. Галі Клим, п. Кокольська відспівала із повним артистичним успіхом три пісні і четверту, як наддаток на бажання присутніх. Спеціяльно полонила увагу пісня д-ра І. Соневицького „Богородице Діво...", у якій арія молитви розвивалася на ніжній основі акомпаніяменту на фортепіянових акордах, які імітували голоси дзвонів.

Молода, заавансована декляматорка п. Христина Озарків, і на цей раз підобрала собі до деклямації чудову змістом „Молитву за борців" Остапа Тарнавського. Рецитуючи її, дала наглядний доказ, що вона глибоко переживає те, що виголошує.

Та ось вийшов на сцену маестро Яро Меґасюк, в товаристві піяністки Наталії Котович. Ідуть одна за одною точки їхньої програми. Відчуваємо, що артизм тих композицій осягає свій ефективний вершок у рівнорядній музичній співпраці та у глибокому переживанні обоїми артистами тих речей, які грають. Спеціяльно у композиції Крайслера відчувається, що та річ захоплює і піяністку і маестра.

Ось виступив п. Михайло Дуда, оперовий співак, бувший УСС, учасник визвольних дій. І співав він ті самі пісні, які колись, у боротьбі за волю України співав, коли йшов у кривавий бій! З ніжністю вплітала піяністка в ті пісні тони фортепіяну.

І ще одна точка згаданого жіночого хору. При фортепіяні, як і у першому виступі хору, молоденька піяністка Ждана Кравців, старанно акомпаніює хорові. Пісня „Ідемо в бій!" звучить бадьоро і грімко. А у всіх виступах того хору видно було вправну руку ідеалістки проф. Ірини Чумової.

Перед портретами президента Є. Петрушевича і першого начального вождя Гал. Укр. Армії Д. Вітовського являються наші комбатанти враз із стрілецьким прапором. На сцену входять парами хлопці і дівчата, як представники їхніх організацій, та складають перед портретами в'язанки квітів. Прапор схиляється, молодь стає на струнко і гремить могутній гимн „Ще не вмерла Україна!"

На сцені весь вечір майоріють львівський Юр і ратуш зі синьо - жовтим прапором. Виконавцем тих артистично виконаних декорацій є знаний нам артист маляр: Кость Тржепель, який не лиш зізволив, щоб їх на святі ужити, але також особисто їх монтував і уставляв.

Стрілець

Листопадове свято в Йонґставні, Огайо

Листопадову річницю відзначив Відділ УККА в Йонґставн, Огайо, Академією, яка відбулася в неділю, дня 26-го листопада.

Реферат про Листопадовий Чин сказав голова Відділу УККА адв. Михайло Юрчишин англійською мовою, а святочну промову виголосив д-р Роман Стахура українською мовою.

В концертовій частині Академії виступила Мандолінова Оркестра місцевого Юного СУМА під диригентурою мгр. Мирона Жмуркевича, чоловічий квартет під керівництвом Петра Весоловського, Дівочий ансамбль Юного СУМА під керівництвом Мирослави Стапай, а пані Альфреда Ромбль (дівоче прізвище Мушинська) гарно заграла фортепіянове сольо. Відповідні до Свята деклямації виголосили: громадянка - сеньйорка пані Юлія Войтович, пластун-юнак Гриць Соломон та пластова новачка Люба Бурий. Американський гимн заспівали панни Орися і Маруся Штинь, а український національний гимн співала вся заля.

рс.

З похорону на пам'ятник Т. Шевченкові

Відійшов у вічність 13-го липня Іван Петрович Шиш в Рачестері, Н. Й., народжений 1897 на Чернигівщині, Україна. Залишив горем прибитих дружину Христину і двох синів — Миколу і Анатолія. Покійного похоронено на цвинтарі Рівер Сайд. Після похорону зібралися на тризні приятелі, щоб вшанувати пам'ять покійного українського патріота, любителя Шевченка, і зібрали $31.50, що передано на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні.

Цю суму зложили в долярах: Володимир Данич $10; Стефан Франчук $5; Карло Баріґа $3; Г. Тригула $2; Джан Ґолен $2; Малиш $1.50; по $1: о. Лев Порендовський, М. Ставничук, А. Карабіцький, Ольга Жеребко, Г. Малан, Ф. Сніґелскіс, Люба Габрабей і В. К. — Разом $31.50.

● **У Гайдельберґу** в Західній Німеччині, де є головна кватира американських збройних сил в Европі, проголошено, що шефом штабу американської армії в Европі стає ген. Вільям Бейкер на місце ген. Вільяма Нуттера, який переходить у стан спочинку.

Листопадові Роковини у Боффало

Заходом Відділу УККА у Боффало відбувся 29 жовтня о год. 6-ій вечером в залі Народного Дому „Святочний Вечір" для вшанування 43-их роковин 1-го Листопада 1918 року. Програму вечора започаткував чоловічий хор „Бурлаки" під диригентурою п. Юрія Лаврівського, виконуючи М. Гайворонського „В'язанку пісень УСС", та стрілецьку пісню „Заквітчали дівчатонька". Виконання звучало добре. Відчувається руку і працю диригента над хором.

Святкову промову виголосив д-р Богдан Томків, професор університету св. Бонавентури. Доповідач потрапив у короткій промові заторкнути цілий ряд проблем. Доповідь видержана в тоні і формі, виразними штрихами представила аспекти української революції. Після таких доповідей щось залишається, а зокрема заставляють вони думати над порушеними проблемами.

Третьою точкою було теноровe сольо п. Б. Пруца, який відспівав Н. Нижанківського „Засумуй трембіто", В. Безкоровайного „І сад зацвів" та Я. Лопатинського „Надії". Акомпаніювала п. Лідія Стасюк. Треба підкреслити приємний голос соліста.

Зчерги пані Л. Лисак віддеклямувала свій власний вірш „Листопадовий спогад". Деклямація зробила приємне враження.

Накінець чоловічий хор „Бурлаки" відспівав пісні Українських Січових Стрільців „Курилася доріженька" (тен. сольо п. Т. Пришляк), „Синячічка" (тен. сольо п. Б. Пруц) та „Лунає клич". Сольові голоси на тлі хору добрі. Хор має вже свої заслуги для громади. Вечір закінчено співом гимну. Скромну і естетичну декорацію тла сцени виконав п. Маріян Борачок. Переломлено традицію довгих академій у Боффало. Такий вечір залишає слід в громаді.

Р. О.

Пригадка в справі „відшкодування"

І. Европейське Представництво ЗУАДК-у вже кількакратно подавало інформації в майже усіх українських часописах про можливість одержання відшкодування для тих осіб, що були переслідувані нац. соціялістичним режимом, з т. зв. „Фонду Високого Комісара". Мусимо, нажаль, ствердити, що не багато наших людей зголосилося до нас в цій справі.

Тому, що реченець внОшення прохань минає 31 грудня 1961 — (час дуже короткий), ми ще раз пригадуємо, щоб всі заінтересовані особи, що під час нац. соц. режиму були переслідувані, тобто були в конц. таборах, тюрмах або насильно привезені до роботи в Німеччину, де над ними нац. соц. Влада знущалася і при цьому вони втратили здоров'я — звернулися до Европейського Представництва ЗУАДК-у в Мюнхені. Вистачить написати короткого листа і попросити про докладні інформації та формулярі.

Ми знаємо, що не сотні, а тисячі наших людей терпіли страшні знущання під час 2-ої світової війни від нац. соц. режиму. Вони внаслідок нелюдського відношення і знущань втратили своє здоров'я і тепер хворіють та невповні працездатні, через що живуть у важких матеріяльних умовах. Чому не використати можливости — одержання, бодай, частинної винагороди за понесені всі кривди і знущання?... Чому не написати ще сьогодні кілька слів в цій справі до Европейського Представництва на нижче подану адресу?... Може вдасться нам реченець вношення подань продовжити, але на це просимо не розраховувати.

II. Особи, що через переслідування втратили здоров'я на більше, як 25 відсотків, мають також можливість одержати ренту або поважнішу суму грошей від Німецького Уряду безпосередньо. Подання в цій справі треба вносити також через Евр. Представництво ЗУАДК-у до т. зв. Бундесфервальтунґсамту в Колонії. Реченець таких подань минає 31-го грудня 1961 р., але добре було б вже тепер в цих справах до Европ. ЗУАДК-у зголошуватися і присилати відповідні документи, зглядно подати докладніші інформації.

Звертаємо увагу, що в деяких околицях (Німеччина, а також інші країни) наших людей відвідують „різні адвокати" і під претекстом, що вони є уповноважені людям в цих справах допомогати, забирають від них документи (нераз кажуть собі тепер або пізніше платити) і жадають повновластей. Европейське Представництво має доброго адвоката, німця, що ті проблеми докладно простудіював і може наших людей, якщо буде потрібно, перед нім. урядовими чинниками в цій справі заступати, але покищо треба тільки в цих справах зголошуватися до Европ. Представництва.

III. При цій нагоді хочемо також пригадати заінтересованим в еміґрації особам, що існують нові можливості еміґрації до ЗДА, Канади, Англії і інших країн, для людей, що дотепер зі здоровних причин не могли нікуди виеміґрувати. В цій справі просимо також зголошуватися до Европейського Представництва на нижче подану адресу:

Vereinigtes Ukr. Amer. Hilfskomitee, Muenched 2, Augustenstrass 46/III.

Европейське Представництво ЗУАДК-у.

Василь Пастушок вибраний на президента Шкільної Ради в Честері, Па.

Честер, Па. — Пан Василь Пастушок на організаційних зборах Шкільної Ради округи міста Честер був вибраний на президента цієї Ради. Він є наймолодшим президентом Шкільної Ради в історії міста Честер і першим президентом українського походження. Василь Пастушок закінчив правничу школу при Пенсильванійському університеті та інші академічні школи і був учителем, а пізніше, від 1947-го року веде власне бюро (Real Estate and Insurance). Є членом різних товариств та працює в різних інституціях. Одружений він з Теодозією з дому Кізюк і є батьком троїх дітей.

Василь Пастушок

Успішний виступ скрипаля Рафаеля Венке

Згідно з повідомленням у пресі, в суботу 9-го грудня в Нюарку, в залі Гріфіт Авдиторіюм відбувся концерт молодого скрипаля, абсольвента Маннес Коледж оф Мюзік, Рафаеля Я. Венке. Акомпаніював йому абсольвент цієї ж школи Карло Сибак. Молодий український музика, який уже не раз виступав на різних імпрезах, влаштовуваних цим коледжом, вважав, що перший свій самостійний концерт повинен дати перед українським громадянством.

Доволі чисельна публіка (на жаль, замало було професійних музик) очікувала з цікавістю на початок концерту. Програма була багата, різноманітна і складалася з двох частин. В ній включені були твори Бетговена, Баха, Ґріґа, а з українських композиторів М. Фоменка. Що видав зі себе той, який рішився піти шляхом мистця, який поставив перед собою ціль — музикою прославити свій нарід, скрипкою, наче зброєю, воювати за свій Рідний Край? Чи вистачить йому любови та запалу, щоб успішно виконати таке важке і почесне завдання?

По коротким привітанні гостей п. Б. Дацківським, на сцені з'являється скрипаль. І ось, наче під дотиком чарівної палички, зі сцени линуть перші звуки бетговенської сонати. Вже перший музичний твір у виконанні Рафаеля Венке дав свої наслідки: публіка його щиро оплескала. Другою точкою програми була „Леґенда" М. Фоменка. Майстерно виконав скрипаль цей музичний твір, оформлений композитором у клясичному стилі. М. Фоменко у своїй „Леґенді" направду показав нам невичерпне багатство національної музичної скарбниці, яку часто ми не доцінюємо.

До речі, цю композицію особисто передав Рафаелеві Венке покійний М. Фоменко, який цікавився молодим артистом і провіщав йому надійну майбутність. Скрипаль був гордий, що міг достойно виконати його твір.

При виконанні „Крейцерової сонати" слухачі переконалися, що Р. Венке не тільки дипломований мистець, але й вроджений талановитий музика. Цією точкою закінчено першу частину концерту. Публіка немов би пробудилась із зачарованого сну. Молодий скрипаль вив'язався із свого завдання і не завів надій своїх учителів.

Заохочені успіхом соліст і акомпаніятор К. Сибак у другій частині появились на сцені свідомі того, що їх виступ полонив серця слухачів. Скрипаль майстерно виконав сонату ч. 3. Ґріґа, а піяніст мав змогу виявити у цьому творі свою високу майстерність. Одним з найкращих творів Брамса, сонатою ч. 3. ін Д мінор опус 108, закінчився концерт, який викликав таку бурхливу овацію, що соліст мусів виконати додаткову точку.

Цей перший професійний виступ Р. Венке показав, що наші молоді мистецькі сили не тільки розвиваються на чужині, як співтворці західньої культури, але й вносять нашу національну творчість у загальне світове мистецтво.

Щасти їм, Боже, в їхній праці!

С. Вожаківський

● **В Англії,** дві молоді американки, службовички на одній з тамошніх американських військових баз, заснували „бизнес": продаж в консервових пушках „оригінальної лондонської мряки". Вони впали на ту ідею тоді, коли дістали від одного свого приятеля з Америки слоїк „свіжого повітря з Віскансіну". Второпні спекулянтки продали 8.000 консерв з лондонською мрякою по 35 центів за консерву. Купцями були американські вояки, що купували лондонську мряку „на пам'ятку".

Збори Організації ім. Ольги Басараб в Ню Йорку

12 жовтня відбулися в Ню Йорку загальні збори Української Американської Жіночої Допомогової Організації ім. Ольги Басараб. Ця організація знана українському громадянству через акцію „Діти дітям", яку вона переводить вже більше як 10 років. Гроші зібрані пересилаються всеціло на допомогу дітям-залишенцям і на підтримку літніх таборів Пласту і СУМ-у в Европі. В 1960 р. зібрано $2 227.23, які вислано в більшому до УМХС в Мюнхені і до Відня для дальшого розподілу.

Загальні збори вислухали звітів і уділили абсолюторію уступаючій управі. В склад нової Управи увійшли: Ніна Ільницька — голова, п. Фіргул — заст. голови, п. Куновська — секретар, п. Бартко — орг. реф., Ґашинська — касієр, члени: пані Хомут, Книш, Стецько і Жовта. На голову Контрольної Комісії вибрано п. Томашівську, довголітню голову організації і члени КК: пані Ганущак, Бончук, Кончинська і Пиріг. П'ятичленну Збіркову Комісію очолила п. Бартко.

Загальні збори висловили подяку всім жертводавцям, збірщикам, зокрема крамницям АРКА, Наш Базар, ЕКО, Говерля і СУРМА, а також радіопрограмам оо. Василіян і п. Мариновича.

А. В.

З НАГОДИ ІМЕНИН НА ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ

З нагоди іменин п. Дмитра Війтика секретаря „Згоди", Відділу УНСоюзу ч. 354. Соленізант попросив в гостину до себе своїх знайомих, де всі бажали панові Дмитрові Війтикові Многая Літ! Пан В. Столярський запропонував, щоб гості жертвували на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні, і зложено $22.50

П. Ващишин

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співвласниками 25-мільйонового майна організації!

ПОВІДОМЛЕННЯ ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ УНСОЮЗУ

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше,

як вполудне 29-го грудня 1961 року.

Гроші прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1961 рік. З уваги на це закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу, зокрема ті, які часто спізняються з висилкою вкладок, вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у П'ЯТНИЦЮ, 29-го ГРУДНЯ 1961 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному і конвенційному звітах.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

З нарад головної екзекутиви Фонду Катедри Українознавства

На засіданні Головної Екзекутиви Фонду Катедри Українознавства (ГЕ ФКУ), яке відбулося 22 жовтня ц. р. в Ню Йорку, повідомлено, що збірка фондів перейшла суму 50,000 долярів, себто осягнено одну сьому частину 350-тисячного фонду, потрібного для заснування першої постійної катедри українознавства в ЗДА. Головна Екзекутива складає всім жертводавцям щиру подяку. На цьому засіданні створено Фінансову Комісію при ГЕ ФКУ, завданням якої є опрацювати плян для придбання потрібних фондів у відповідно короткому часі.

Головна Екзекутива вважає своїм обов'язком звернути увагу українського громадянства на потребу катедри, як підготовчого центру, для тих, що думають стати учителями українських дисциплін в наших парохіяльних, українознавчих та інших школах. Недостача такого учительського семінара - катедри перетвориться в дійсну кризу, коли вичерпаються старші віком педагоги - українознавці, які ще стоять на своїх постах, бо кадрів молодих кваліфікованих учителів - українознавців немає. Тут поминаємо потребу катедри, як репрезентації української культури.

Потреби такого підготовчого центру не заступлять існуючі вже початкові курси української граматики і літератури в американських університетах чи інші тимчасові розв'язки, пропоновані українськими установами, бо для постійного учителювання навіть в народних і середніх школах треба закінчити повну чотирирічну програму студій (коледж) з повної українознавчої і інших ділянок і одержати учительський сертифікат. Такої повної програми студій в рямцях катедри під наглядом науковця - українознавця, який повністю присвячував би своє знання і час розбудові такої програми, немає сьогодні в жадному з 1855 коледжів в ЗДА.

Щоб недопустити до згаданої кризи, яка може в недалекому майбутньому наступити і спричинити велику шкоду українським школам, церквам, дітям і суспільству, Головна Екзекутива просить всіх тих українських громадян і організації, які ще не стали фундаторами катедри, прийняти місцевих представників ФКУ і допомогти їм осягнути поставлену ціль негайними пожертвами. Мусимо жертвувати і мати першу катедру українознавства сьогодні, щоб за чотири роки підготовити молодих учителів - українознавців.

Головна Екзекутива ФКУ

● Греція святкувала в минулий четвер 60-ті народини свого улюбленого короля Павла. Школи, державні й інші установи були в той день зачинені, на всіх домах маяли грецькі прапори. В православному соборі в Атенах відбулась урочиста Богослужба, на якій була ціла королівська родина, включно з нареченим княжни Софії, еспанським претендентом до престолу Хуаном Карльосом.

Оперова співачка Орися Бала у Віннігепу, Онтаріо

Зліва: Орися Бала і Марґарет Клеймонт

Дуже мало на сторінках преси читаємо про талантовиті співачки українського походження і це не диво, бо ми не маємо своїх опер, і добитися до опери, нам дуже тяжко.

Орися Бала уроджена у Віндсорі в добре знаній родині Николи і Анни Бала. Орися з малку полюбила музику і спів, і в своїх молодечих літах брала участь у хорі української католицької парохії і побирала початкову школу музики в Урсулін Скул оф Музік у Виндсорі. Вона закінчує музичну освіту з відзначенням і двома дипломами музичних консерваторій в Лондоні і Торонті, Онтаріо.

Після того переноситься на студії до Ню Йорку до найкращої школи, де учаться на оперових співаків і впродовж чотирьох років Орися виступала зі своїм співом мецо сопрано в різних англійських підприємствах, як і серед українців та отримує від чужинців багато стипендій.

В січні 1959 року Орися взяла участь у великому співацькому конкурсі в Дітройті, де перемогла всіх своїх конкурентів, а їх було коло 50. Судді складалися з добрих знавців музики і вони признали Орисі перше місце. Орися дістала фундацію Гренела, спонсоровану оперою в Дітройті в сумі $2,500. З тієї нагоди всі англомовні і українські часописи помістили на своїх сторінках її знимки і прихильні вістки. Це було для Орисі заохотою до дальшої праці.

1960 року Орися підписала контракт з оперою в Санта Фе, Ню Мексіко. Ця опера в 1961 році брала участь у світовому фестивалю в Берліні, а відтак виступала в більших містах Европи.

Орися зі своєю піяністкою панною Клеймонт із Оттави об'їхала більші міста Канади і 2-го грудня 1961 року закінчила своє турне у Виндсорі в авдиторії Ст. Мерріс Акедемі. Орися відспівала найтяжчі оперові пісні, де прикінці українською мовою сказала: Ми, українці, святкуємо цього року 150-літній Ювілей уродин пробудителя галицької України Маркіяна Шашкевича, і я з цієї нагоди відспіваю його „Цвітка дрібная". По закінченню пісні оплескам не ло кінця, і Орися була змушена вийти щераз і відспівати „Ручничок". Орися відспівала цю пісню з таким відчуттям, що багатьом потекли сльози по лицях, і знов оплескам не було кінця. Молода панночка, донечка панства Непрілих, вручила Орисі китицю цвітів. Цими виступами в Канаді займалося музичне товариство Канади.

Віндсорська „Дейлі Стар" помістила повищу знимку обох артисток і прихильно написала про цей концерт.

Орися по відпочинку у своїх родичів вертається на дальші студії до Ню Йорку, де буде виступати і в операх.

Бажаємо Орисі дальших успіхів в її кар'єрі!

Олекса Косіковський

● Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій знайшли в мотелі коло Кораополісу, Па., 9 славних образів, які вкрадені були в липні ц. р., і які вартували $500,000. Між образами були і праці Пабльа Пікассо. Поліція заарештувала 45-річного купця Гаритона Гобеса.

Вечір творів М. Фоменка

Український Музичний Інститут і Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку влаштували в своїй спільній домівці скромний вечір для вшанування пам'яті композитора 17-го листопада ц. р., в 10 днів після його смерти. Добірна програма вечора складалась: „Ліричну поему" грала на фортепіяні п-і К. Чічка-Андрієнко; п. О. Музиченко поділився зі слухачами своїми спогадами про зустрічі з покійним, про його творчість та особистість по обидвох боках залізної заслони; Казку бабусі, Метелик і Колискову зі суїти „З далекого дитинства" грав на скрипці проф. В. Цісик. А тому, що програмовий виступ сопранової солістки п-і Лисогір відпав, бо вона була перешкоджена, то сама вдова по композиторі, п-і І. Орловська - Фоменко доповнила і завершила вечір відспіванням 5-ох його композицій, що їх вона і він найбільше любили, між ними й ту, що була його останньою перед смертю. А саме, „Верба" — слова Сороки, „Ой у полі над могилою" — слова Славутича, „Гірка весна" — слова Лесі Українки, і „Зупинилась одинока" — слова Уляни Кравченко. Акомпаніювали п-і Е. Чапельська і панна М. Цісик.

Нам частіше приходиться чути майстерні гри п-і Чічки-Андрієнко на фортепіяні і проф. Цісика на скрипці. Але вперше почули ми проф. Музиченка не як піяніста, але як доповідача. Ми частіше чули мистецькі виступи п-і Ізабелли, але цей її перший виступ і спів як вдови на вечері творів любого чоловіка зробив неповторне враження, і свідомість цього залишиться довго в пам'яті зворушених і вдячних слухачів.

В. Косаренко - Косаревич

Пожертви на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні

Включно по 30-го листопада 1961 р. вплинуло $160 544.10. У цьому впливи за листопад 1961 виносили $8 482.96, а то з наступних вплат:

675 жертводавців (670 через місц. Комітети і 5 прямо до Краєвого Комітету) $6 772.65, в тому є 13 вплат, через УККА — Ню Йорк на суму $340.10; 4 УНСоюзу: Відд. „Запорозька Січ"— Бруклин $100.00, ч. 290 Балтимор $45.00, ч. 433 Бабилон $10.00 і Окружний Комітет в Кліффтон Гайт $25.00; 1 УККА — Відділ Міннеаполіс $100.00; 3 Провидіння — Відд. ч. 32, 66 і 110 $45.00; 1 УРСоюз — Відділ ч. 102 $10.00; 18 інших організацій $1 016.70; 4 від Церков та церковних організацій $98.40; 5 Шевченківських імпрез $195.21; 1 даток з присвятою $10.00; 1 вплата за відзнаки $30.00. Разом $8 482.96.

1. Місцеві Комітети Пам'ятника Шевченкові.

Балтимор $1 894.75, Бруклин $1 569.00, Шикаґо $1 016.25, Сиракюз $767.00, Піттсбурґ $400.00, Ню Бронсвік $378.00, Россфорд $345.00, Сан Франсіско $291.00, Гартфорд $245.00, Міннеаполіс $202.90, Кліффтон Гайт $165.00, Коговс $112.00, Джерзі Ситі $100.00, Бабилон $70.00, Плейнфілд, Ню Дж. $50.00, Амстердам, Н.Й. $25.00, Гадзон $25.00, Покіпсі, Н. Й. $20.50, Вестпорт, Конн. $18.00, Фенікс $.00.

2. Інші украгнські організації, установи й фірми.

Український Народний Дім в Бруклині $250.00, Українська Книгарня „Слово" в Балтиморі $105.00, Український Народний Дім і Союз Українок в Джерзі Ситі по $100.00, Український Американський Горожанський Клюб, Піттсбурґ, Допомогове В-во Українських Жінок в Шикаґо, Об'єднання кол. Вояків УПА в Кліффтон по $50.00, Українсько - Американський Горожанський Клюб у Вест Айсліп — $40.00. По $25.00. СУМА Осередок Бруклин, Батьківський Комітет ЮСУМА в Бруклині, Спортове Т-во „Леви" Шикаґо, Українська Православна Молодь при церкві св. Апост. Петра й Павла в Піттсбурґу, Хор „Сурма" Сиракюз, ООЧСУ Відділ Балтимор, СУМА Осередок Балтимор, фірма Карпишин П. й Тов. М і К Міт Маркет, Сиракюз. $20.00 Комітет Тижня Поневолених Народів, Шикаґо, $15.00 Т-во Сприяння УН-Раді, Шикаґо, $11.70 Рідна Школа в Дітройті. По $10.00: Самопоміч — Кредитівка в Балтимор, ОДВУ Відділ Балтимор і $5.00: Самопоміч Відділ в Балтимор.

Комуністичного Китаю не допущено до Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — В минулу п'ятницю 15 грудня 1961 р. Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй відкинула внесення Совєтського Союзу на прийняття в члени цієї установи комуністичного Китаю і викинення відтіль вільного Китаю 48 голосами проти 37, при 19-ох, що стримались. Це була більша перемога З'єдинених Держав, ані ж можна було сподіватися на основі багатьох пристрасних адвокатських промов у користь комуністичного Китаю, як члена Об'єднаних Націй. Асекуруючись на всякий випадок, ЗДА перевели раніше своє внесення, що це „важлива справа", ото ж потребує найменше двох третіх голосів „за". За тим американським внесенням було 61 голосів, а 34 „проти", при 7-ох, що стримались. Проти допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй голосували разом із З'єдиненими Державами солідарно всі південноамериканські держави за винятком тільки однієї Куби, більшість членських держав оборонних бльоків НАТО й СЕАТО й такі американські союзники, як Японія і Еспанія, що не належать до ні одного з названих військових бльоків. Зате за прийняття Пейпінґу до Об'єднаних Націй голосували такі вільні країни, союзники Америки, як Британія, Данія, Норвеґія і Пакістан. Правда, британський делеґат застеріґся, що прийняття комуністичного Китаю не дає йому ще права засісти в Раді Безпеки на місце вільного Китаю, як теж не виключає членства вільного Китаю в ОН. Всі коментатори однозгідні в тому, що хоч ця понеділкова постанова ОН була дуже добра, проте треба вже тепер готовитись до нової битви за ту саму справу, що прийде за рік, на наступній сесії Генеральної Асамблеї ОН.

Вдала зустріч інженерів із студентами у Филаделфії

Вже другий рік під ряд Товариство Українських Інженерів в Америці, Відділ у Філядельфії, разом з філядельфійською Українською Студентською Громадою влаштовують Товариську Зустріч з нагоди інавґурації шкільного року. Ціллю цих зустрічей є нав'язання ближчого контакту між старшим громадянством і нашою студіюючою молоддю, краще взаємне їх пізнання та вічно актуальна пригадка молоді пам'яті про країну походження їх батьків та обов'язок її, разом зі старшим громадянством все і всюди помагати поневоленій Україні.

До цьогорічної зустрічі, подібно як і в минулому році, обі організації поставилися дуже поважно та вложили багато праці в її підготовку. Пані з допомогою студенток приготовили перекуску, спільний Комітет Інженерів і Студентів зайнявся підготовкою програми, а самі студенти, гарно і дотепно удекорували залю.

Зустріч відбулася 21 жовтня 1961 р. в залі Народного Дому у дільниці Найстави у Філядельфії. Надсподівано велике число інженерів з родинами та запрощених гостей, як також велике число студіюючої молоді, разом 200 осіб, засіли біля гарно заставлених столів. Вечір розпочався відспіванням академічного гимну „ґавдеамус іґітур". Опісля голова Відділу ТУІ, інж. Цюк Ярослав теплими словами привітав зібраних гостей та передав керму вечора тостмайстрові інж. Будникові.

Програму вечора поділено на дві частини. В першій офіційно - поважній промовляли від студентів голова Студентської Громади Ігор Чума від ТУІ інж. Зенон Кохановський, від професури д-р Григор Лужницький, а на закінчення інж. Яцкевич Лев дав начерк життя наших студентів від найдавніших часів по сьогоднішній день. В другій концертово - веселій частині студ. Ірина Кондра відіграла з чуттям сольо на фортепіяні, інж. Олександер Білик відчитав сатиричне оповідання „Дебют не вдався", студ. Карпинич при акомпаніяменті студ. Петика відспівав гарні дві народні пісні, а закінчив програму студ. Роман Швед гумористичним скечом.

Після смачної перекуски у веселім товариськім настрою цей вдалий вечір продовжувався при звуках оркестри п. Гентиша далеко поза північ. Відбута зустріч залишила у присутніх миле враження. Бажаним було б, щоб того рода зустрічі продовжувалися та не лише раз в рік, але частіше з користю для старшого громадянства і для студентів.

Інж. Харип

● У Сіямі поліція і військо в нічному наскоку на терені західних прикордонних провінцій арештували понад 100 комуністів і їхніх симпатиків, які приготовляли там переворот з допомогою комуністичних партизанів із сусіднього Ляосу.

Посмертна згадка

Петро КОВАЛЬЧУК, довголітній член Відд. 490 УНСоюзу в Ірвінґтоні, Н. Дж., народжений 1894 р. у Красносільцях, пов. Збараж, Зах. Україна, помер у Лівінґстоні, Н. Дж. в дні 29-го жовтня 1961 року. До ЗДА прибув Покійний у своїй ранній молодості й осівши в Ірвінґтоні, Н. Дж., став столирем. В 1925 р. заложив власну будівельну фірму, яка построїла сотні домів у Ірвінґтоні, Нюарку, Юніон та Околиці. При цьому Покійний завжди брав чинну участь в українському громад. житті. Був довголітнім членом 490 Відділу УНСоюзу та Філії УККА і втішався загальною пошаною. Полишив у смутку дружину Теклю, синів: Андрія й Івана, дочку Софію та 5 внуків. Похорон відбувся при численній участі Рідних, Друзів і Знайомих, а зокрема Членів Союзової родини, дня 1-го листопада 1961 р., з Першої Української Презбітеріянської Церкви в Ірвінґтоні, на місцевий цвинтар. — Вічна Йому Пам'ять!

О. Чорномаз, секр.

ТАРЗАН, ч. 4762. Приниження Тоні Остіна.

Не можучи довше зносити приниження акторкою, Тоні Остін побіг до свого шатра.

—Це не було гарно, Сю, — сказав по тихо Джан. — І, можливо, всі ми були зажорстокі.

Збентежений Френк Гарві приступив тепер до Тарзана, коли Джан відійшов. — Що тут діється?